
HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO

Klasa piąta

I. CYWILIZACJE NAD WIELKIMI RZEKAMI:

1. Czas w historii.
 2. Nad Eufratem i Tygrysem.
 3. W Egipcie faraonów.
 4. Palestyna i jej mieszkańcy.
 5. Od obrazków do liter.
- Po omówieniu tej części materiału uczeń potrafi:
 - obliczać czas pomiędzy wydarzeniami historycznymi,
 - przypisywać wydarzenia wiekowi i zaznaczać je na osi chronologicznej,
 - wskazywać na osi czasu datę wynalezienia pisma,
 - wskazywać na mapce w podręczniku miasta-państwa starożytnej Mezopotamii,
 - opowiadać o warunkach życia ludności zamieszkującej tereny między Eufratem i Tygrysem,
 - podawać, że w Mezopotamii powstała jedna z najstarszych cywilizacji i powstało najstarsze spisane prawo,
 - wymieniać wynalazki mieszkańców Mezopotamii (koło, szkło, cegła, pismo),
 - opowiadać o władzy faraona i społeczeństwie Egiptu,
 - wyjaśnić, dlaczego Egipt nazywano darem Nilu,
 - opowiadać o wędrowności Izraelitów do Ziemi Obiecanej,
 - stosować terminy: Dziesięcioro Przykazań, Arka Przymierza,
 - wyjaśniać znaczenie wynalazku pisma dla wspólnoty ludzkiej.

II. STAROŻYTNI GRECY:

1. W ojczyźnie starożytnych Greków.
 2. Ateny i Sparta.
 3. Kultura Greków.
 4. Architekci i rzeźbiarze.
- Po tej części materiału uczeń potrafi:
 - podawać wpływ warunków naturalnych na powstanie państw starożytnych,
 - wyjaśniać pojęcie miasto-państwo,
 - opowiadać o życiu starożytnych Greków,
 - opisać wojny Greków z Persami,
 - opisać różnice w wychowaniu spartańskim i ateńskim,
 - charakteryzować demokrację ateńską,

- wymienić najważniejsze osiągnięcia starożytnych Greków w dziedzinie kultury, sztuki i budownictwa (teatr, rzeźba, świątynie, Akropol),
- opisać życie w Atenach peryklejskich, używając pojęć: teatr, filozofia, bogowie olimpijscy (Zeus, Apollo, Atena), mity (Herakles, Odyseusz), olimpiada,
- wskazać na podstawie materiału ikonograficznego porządku architektoniczne: dorycki, joński, koryncki,
- posługiwać się pojęciami: Hellada, Hellenowie, polis, kolonizacja grecka, obywatel, ambrozja.

III. STAROŻYTNI RZYMIANIE:

1. W starożytnym Rzymie.
 2. Rzym cesarstwem.
 3. Kultura Rzymian.
 4. Społeczeństwo rzymskie.
 5. Chrześcijaństwo.
 6. Upadek Imperium Rzymskiego.
- Po tej części materiału uczeń potrafi:
 - wskazać na osi czasu VIII w. p.n.e.,
 - opowiadać legendę o założeniu Rzymu,
 - wyjaśnić pojęcia: republika, senat, trybun ludowy, prawo rzymskie,
 - wymienić nazwę państwa, w którym narodziło się chrześcijaństwo i wskazać je na mapie,
 - opowiadać o znaczeniu armii rzymskiej w budowaniu imperium przez Rzymian,
 - wskazać i opisywać na podstawie materiału ikonograficznego osiągnięcia Rzymian w budownictwie: amfiteatr, drogę rzymską, akwedukt, termy, forum rzymskie, łuk tryumfalny, willę rzymską,
 - scharakteryzować osiągnięcia Rzymu, używając pojęć i terminów: prawo rzymskie, drogi, wodociągi,
 - scharakteryzować społeczeństwo rzymskie,
 - opisać rodzinę i rozrywki Rzymian,
 - wskazać na osi czasu: 753 p.n.e., V w. p.n.e., datę narodzin Chrystusa (początek naszej ery), 476 r. n.e. i oblicza czas między różnymi wydarzeniami,
 - opisać narodziny chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianie w czasach starożytnych,
 - opowiadać o upadku Imperium Rzymskiego, używając pojęć: Wandalowie, Hunowie, plemiona germańskie,
 - wymieniać przyczyny i skutki upadku Cesarstwa Rzymskiego,
 - omówić znaczenie przekazu dziedzictwa starożytności.

IV. W PAŃSTWIE KRÓLA FRANKÓW I W ŚREDNIOWIECZNEJ POLSCE:

1. W państwie Karola Wielkiego.
2. Początki państwa polskiego.
3. Wyprawa św. Wojciecha.
4. Bolesław Chrobry – książę i król.
5. Następcy Bolesława Chrobrego.

-
6. Kazimierz Wielki – budowniczy miast i zamków.
 7. Akademia w Krakowie.
 8. Jadwiga i Jagiełło – unia dwóch narodów.
 9. Wojna z zakonem krzyżackim.
- Po tej części materiału uczeń potrafi:
 - wyjaśnić pojęcia: król, cesarz, szkoła pałacowa, pismo karolińskie,
 - wymienić osiągnięcia Karola Wielkiego,
 - potrafi wskazać na mapie państwo Franków,
 - wskazać na mapie Gniezno i państwa Mieszka I,
 - wymienić ważniejsze plemiona na ziemiach polskich,
 - opisać panowanie Mieszka I, umiejscawiając je w czasie i używając pojęć: plemię, gród, drużyna, książę,
 - podać znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę,
 - potrafi zaznaczyć na osi czasu rok 966,
 - opisać zadania drużyny książęcej,
 - wskazać na mapie państwo Bolesława Chrobrego i kraj Prusów,
 - opisać na podstawie źródła ikonograficznego (wybranych kwater Drzwi Gnieźnieńskich) historię św. Wojciecha,
 - zastosować pojęcia: misja, biskup, Drzwi Gnieźnieńskie,
 - opowiadać historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postaci: św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III,
 - wskazać na mapie państwo Bolesława Chrobrego.
 - opisać Polskę za czasów rozbitcia dzielnicowego,
 - wyjaśnić określenie: dzielnica senioralna,
 - opisać zjednoczenie Polski przez Władysława Łokietka,
 - wskazać na mapie miasta otoczone murami i zamki zbudowane w czasach Kazimierza Wielkiego,
 - oznaczyć na osi czasu rok 1333 i XIV wiek,
 - wskazać na mapie Kraków i państwo Kazimierza Wielkiego, umiejscawiając je w czasie,
 - opowiadać o panowaniu Kazimierza Wielkiego, z uwzględnieniem powstania Akademii Krakowskiej i uczty u Wierzyńka,
 - scharakteryzować społeczność średniowiecznej uczelni,
 - wymieniać nauki wykładane w Akademii Krakowskiej,
 - wymienić znane postacie studiujące w Akademii,
 - wskazać na mapie Wielkie Księstwo Litewskie,
 - wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej,
 - scharakteryzować osobę Jadwigi i wymienia jej zasługi dla kultury polskiej,
 - opowiadać o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem.